

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 561/2020-62

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Mariánom Bacákom, advokátom, Komenského 2663/13, Snina, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Cob 44/2015 z 26. októbra 2016 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obdo 36/2017 z 28. novembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Cob 44/2015 z 26. októbra 2016 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Obdo 36/2017 z 28. novembra 2019.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol žalobcom v konaní o zaplatenie sumy 110 171,01 eur s príslušenstvom, kde žalovaným je spoločnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaná spoločnosť“). Sťažovateľ svoju žalobu odôvodnil tým, že na základe právoplatného rozsudku krajského súdu z 1. júla 2002 v inej právnej veci vedenej pod sp. zn. 43 Cb 15/98 potvrdeného rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 148/03 z 22. apríla 2004, ktorým vo veci konajúce súdy rozhodli o neplatnosti kúpnopredajných zmlúv o prevode akcií spoločnosti a prinavrátili vlastníctvo k akciám sťažovateľovi a [REDAKOVANÉ] späť k 3. marcu 1998, sa títo akcionári stali aktívne legitimovaní na podanie žaloby o vyplatenie dividend. Sťažovateľovi a [REDAKOVANÉ] ako vlastníkom akcií vznikol podľa názoru sťažovateľa až týmto okamihom súdne vymáhateľný nárok na vyplatenie dividend (ktoré boli vyplatené štatutárom spoločnosti, ktorí akcie „nadobudli“ práve na základe týchto absolútne neplatných zmlúv, pozn.), preto sa predmetnou žalobou sťažovateľ v napadnutom konaní domáhal vyplatenia žalovanej sumy (dividendy, pozn.) od spoločnosti.

3. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „okresný súd“) rozhodol svojím rozsudkom č. k. 6 Cb 32/2009 z 24. februára 2015 tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení svojho rozsudku súd prvej inštancie dospel k záveru, že vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovaným nárok nemožno priznať. Svoj záver o premlčaní nároku sťažovateľa okresný súd odôvodnil tým, že konštatoval, že dividendy boli vyplatené 22. mája 1998 a žaloba sťažovateľa bola doručená Okresnému súdu Humenné až 21. apríla 2008 (bod 5 odôvodnenia rozsudku).

4. Sťažovateľ proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie, v ktorom namietal, že okresný súd neurčil začiatok plynutia premlčacej lehoty a ani sa nezaoberal úmyselným konaním žalovaného v súvislosti s plynutím premlčacej lehoty. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok potvrdil ako vecne správny, keď konštatoval, že základným dôvodom, pre ktorý došlo k zamietnutiu žaloby, bola skutočnosť, že nárok je premlčaný. Z vykonaného dokazovania malo vyplynúť, že „premlčacia doba začala plynúť 30. deň odo dňa predmetného valného zhromaždenia, teda od 24. 5. 1998 a uplynula 24. 5. 2002, ak teda bola žaloba podaná v roku 2008, bola tak podaná po uplynutí premlčacej lehoty“ (bod 15 odôvodnenia napadnutého rozsudku).

5. Sťažovateľ proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie, ktorého prípustnosť založil na dôvode podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa napadnutým uznesením odmietol ako procesne neprípustné. K namietanému dôvodu prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že skutkové a právne závery uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu nie je možné považovať za zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 56 odôvodnenia napadnutého uznesenia). Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, uviedol, že z dovolania je možné identifikovať otázku týkajúcu sa odklonu od rozhodovacej praxe, či práva na dividendy majú iba akcionári zapísaní v zozname spravovanom Centrálnym

depozitárom CP, a to od momentu registrácie v uvedenom depozitári, a táto skutočnosť má vplyv na plynutie premlčacej doby uplatneného nároku v tomto spore (bod 61 odôvodnenia napadnutého uznesenia). Následne poukázal na to, že má ísť o odklon od rozsudku najvyššieho súdu č. k. 2 Obo 50/2009 z 9. decembra 2009, pričom nejde o dovolacie rozhodnutie, ale rozhodnutie najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu. Poukázal však na iné rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 3 Obdo 52/2010 z 24. apríla 2012, ktoré sa zaoberalo otázkou začiatku plynutia premlčacej doby, a stanovil, že platí objektívne hľadisko, teda premlčanie podľa § 391 ods.1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) začalo plynúť, keď sťažovateľ mohol objektívne uplatniť svoje právo na dividendu (splatnosťou práva na dividendu, teda uplynutím 60 dní od konania valného zhromaždenia), a nie je rozhodujúce, kedy došlo k opätovnému zápisu akcií na účet pôvodného majiteľa z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy o prevode cenných papierov. V tejto súvislosti tiež uviedol, že označené rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 3 Obdo 52/2010 z 24. apríla 2012 bolo predmetom ústavnoprávneho prieskumu (IV. ÚS 402/2013 z 26. júna 2013) a ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, z čoho najvyšší súd vyvodil, že nedošlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov a práv sťažovateľa v súvislosti s tam uvedeným právnym posúdením premlčania.

6. Najvyšší súd zároveň identifikoval ďalšiu sťažovateľom formulovanú právnu otázku ako namietaný dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, a to právnu otázku, či vznesenie námietky premlčania možno posúdiť aj ako výkon práva v rozpore s dobrými mravmi (bod 66 odôvodnenia napadnutého uznesenia). V nadväznosti na uvedený dôvod prípustnosti dovolania najvyšší súd zdôraznil, že sťažovateľ uviedol len jedno rozhodnutie dovolacieho súdu (č. k. 4 Cdo 171/2012 z 26. júla 2012) a neuviedol, v čom je napadnuté rozhodnutie nesprávne a ako malo byť správne posúdené. Najvyšší súd uzavrel, že ide o rozhodnutie občianskoprávneho senátu, pričom posudzovaná vec je obchodnoprávnej povahy a hmotnoprávna námietka týkajúca sa otázky premlčania bola v označenom rozhodnutí uznesením odmietnutá, pretože neboli splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania v tejto časti, preto možno konštatovať, že dovolací súd sa tvrdenou otázkou nezaoberal. Vychádzajúc z uvedeného, najvyšší súd konštatoval, že námietka sťažovateľa nenapĺňa kvalitatívne požiadavky kladené zákonom na dovolanie v časti vymedzenia dovolacích dôvodov.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že vo veci konajúce súdy nezohľadnili podľa neho rozhodné právne skutočnosti a okolnosti prípadu dôležité pre začiatok a beh premlčacej doby na uplatnenie jeho práv na výplatu dividendy. Podstatnou skutočnosťou bolo, že sťažovateľ sa žalobou domohol deklarovania neplatnosti prevodu akcií (v konaní č. k. 43 Cb 15/98 z 1. júla 2002, rozsudok právoplatný 23. júna 2004 pozn.), na základe ktorého sa stal vlastníkom akcií späťne k 3. marcu 1998 (obdobne aj [REDAKOVANÉ], pozn.). V tejto súvislosti tvrdil, že svoju žalobu na výplatu dividend nemohol s úspechom podať skôr, ako bol vykonaný zápis Centrálnym

depozitárom CP, pretože takúto žalobu môže podať úspešne len akcionár, a ním sa stal až po zápise (14. februára 2005) so spätnými účinkami k 3. marcu 1998. Tvrdil, že začiatok premlčacej doby sa mal odvíjať odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde. Podľa názoru sťažovateľa nemožno zamieňať vznik práva samotného zo vznikom nároku. Ďalšou podľa neho podstatnou skutočnosťou bolo, že akcie získali štatutári žalovaného, ktorí boli už pri nadobúdaní vlastníckeho práva k akciám nedobromyseľní a konali s úmyslom poškodiť sťažovateľa a [REDAKOVANÉ] ako akcionárov. V uvedenom, ako aj vo vznesení námietky premlčania nedobromyseľnými nadobúdateľmi videl konanie, resp. výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, na ktoré v konaní aj poukazoval. Sťažovateľ vo veci konajúcim súdom vyčíta, že sa dostatočne nevysporiadali s jeho námietkou, že vznesenie námietky premlčania žalovaným je v rozpore s dobrými mravmi, pričom posúdenie premlčania považoval za kľúčovú otázku a rozhodujúcu. Tvrdí, že súdy sa nezaoberali osobitými okolnosťami veci dôležitými pre určenie začiatku a plynutia premlčacej doby. Krajský súd sa nedostatočnosťou odôvodnenia v tomto smere nezaoberal vôbec a najvyšší súd v súvislosti s touto vadou zakladajúcou okrem iného podľa názoru sťažovateľa aj dôvod prípustnosti svojho dovolania podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že sa krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal so všetkými relevantnými skutkovými okolnosťami a právnymi skutočnosťami dôležitými pre rozhodnutie o veci, s čím sťažovateľ nesúhlasí. Pokiaľ najvyšší súd v súvislosti so začiatkom premlčacej doby poukazoval na rozhodnutie č. k. 3 Obdo 52/2010 z 24. apríla 2013, sťažovateľ namieta, že označené uznesenie nespĺňa parametre ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, keďže nebolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“). Najvyšším súdom uvedené rozhodnutie v zmysle čl. 2 ods. 2 CSP v spojení s čl. 47 písm. c) rokovacieho poriadku najvyššieho súdu (č. 291/2006 Z. z.) nemá osobitný význam, vyjadruje len názor členov senátu v individuálnej veci, na rozdiel od neaplikovaného právneho názoru vyjadreného v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. I Obdo V 86/2004 publikovaného v zbierke pod č. 5/2008, ktoré analogicky dopadá a rieši situáciu, resp. postavenie sťažovateľa v súvislosti s premlčaním nároku. Tým, že sa najvyšší súd odklonil od uvedeného rozhodnutia publikovaného v zbierke a, naopak, poukazoval na nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu bez toho, aby tento odklon argumentačne a rozumne zdôvodnil, dopustil sa arbitrárnosti a porušenia jeho označených práv. Vychádzajúc zo svojej sťažostnej argumentácie, sťažovateľ je toho názoru, že napadnutým rozsudkom a napadnutým uznesením došlo k porušeniu jeho označených práv. Napadnuté rozhodnutia súdov v jeho veci považuje za ústavne neakceptovateľné.

8. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 561/2020-20 z 15. decembra 2020 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

9. Následne ústavný súd 18. decembra 2020 vyzval krajský a najvyšší súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej ústavnej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. V ten istý deň zároveň upovedomil zúčastnenú osobu obchodnú spoločnosť [REDAKOVANÉ] (v procesnom postavení žalovanej v základnom konaní, pozn.), o práve vyjadriť sa k prijatej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

10. Vyjadrenie krajského súdu spolu aj so zberným spisom bolo ústavnému súdu doručené 15. januára 2021. Krajský súd vo svojom vyjadrení odkázal na vyjadrenie zákonného sudcu v predmetnej veci, s ktorým sa stotožnil a prejav nespokojnosti sťažovateľa nepovažoval za relevantný. V závere vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Zákonný sudca v pripojenom vyjadrení v podstatnom uviedol, že súd konal v medziach svojej právomoci, jeho úvahy napísané v dôvodoch rozhodnutia vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, majúce oporu v obsahu spisového materiálu.

III.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

11. Vyjadrenie najvyššieho súdu spolu aj so zberným spisom bolo ústavnému súdu doručené 20. januára 2021. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení v podstatnom uviedol, že kľúčovou bola otázka premlčania nároku. V súvislosti so sťažovateľom označeným rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 50/2009 zdôraznil, že ide o rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom jedine rozhodnutia dovolacieho súdu môžu predstavovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, ako aj uviedol v bode 61 odôvodnenia napadnutého uznesenia. K označenému rozhodnutiu dodal, že v ňom sa neriešila právna otázka významná pre rozhodnutie v predmetnom spore, ale otázka aktívnej legitímácie subjektu, ktorý je zapísaný v zozname akcionárov vedenom Centrálnym depozitárom CP na podanie žaloby o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia. Pokiaľ ide o uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 86/2004, najvyšší súd konštatoval, že predmetné rozhodnutie nerieši právnu otázku týkajúcu sa posudzovaného sporu, ale len otázku, kedy sa môže neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia dovolať len akcionár. Zároveň v tejto súvislosti odkázal na bod 62 odôvodnenia napadnutého uznesenia. V súvislosti s aplikovaným riešením otázky premlčania a stanovenia počiatku premlčacej doby podľa rozhodnutia č. k. 3 Obdo 52/2010 z 24. apríla 2012 najvyšší súd uviedol, že ústavnú súladnosť v ňom vyslovených úvah posudzoval už ústavný súd v uznesení č. k. IV. ÚS 402/2013 z 26. júna 2013. Pokiaľ ide o otázku posúdenia námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, sťažovateľ účelovo a klamlivo uviedol, že predmetná otázka bola posudzovaná v uznesení č. k. 4 Cdo 171/2012 z 26. júla 2012, pričom namietaným nesprávnym posúdením sa súd v označenej veci pre neprípustnosť dovolania (§ 238 Občianskeho súdneho poriadku) nemohol zaoberať. V závere svojho vyjadrenia najvyšší súd navrhol sťažnosti nevyhovieť a vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

III.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

12. Zúčastnená osoba svoje právo vyjadriť sa k prijatej sťažnosti v lehote určenej ústavným súdom nevyužila a na výzvu ústavného súdu ani následne nereagovala.

III.4. Replika sťažovateľa:

13. Právny zástupca sťažovateľa sa k stanovisku krajského súdu a najvyššieho súdu vyjadril podaním doručeným 3. februára 2021. V podstatnom uviedol, že najvyšší súd sa k otázke ústavnej akceptovateľnosti a neudržateľnosti napádaných rozhodnutí vlastne nevyjadril. Poukázal iba na správnosť právneho názoru všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, s ktorými sa stotožnil. Najvyšší súd ďalej vyjadril názor, že neexistuje žiadna vada zmätočnosti v konaní pred všeobecnými súdmi. Sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje a naďalej je presvedčený, že v okolnostiach veci došlo k porušeniu jeho označených práv, pretože vyvodené skutkové a právne závery všeobecných súdov konajúcich v jeho veci boli zjavne neodôvodnené a arbitrárne. V závere vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

14. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto preskúmava len to, či orgán verejnej moci ten-ktorý zákon nevyložil spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

16. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky, alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

17. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa tvrdí, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

18. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v civilnom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

19. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Z týchto hľadísk preto posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov.

K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu

20. Najvyšší súd k vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP podľa názoru sťažovateľa spočívajúcej v arbitrárnom posúdení premlčania a nepreskúmateľnosti odôvodnenia ako takého v kontexte jeho argumentácie uviedol, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedli rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom odôvodnili svoje úvahy a aplikovali relevantné predpisy na danú vec. Primerane vysvetlili, z akých úvah vychádzali pri posudzovaní otázky vecnej legitímácie žalobcu v 2. rade a začiatku plynutia premlčacej doby. Vyjadril súhlas s vysloveným názorom, že premlčacia doba začína plynúť odo dňa, keď vznikla objektívna možnosť podať žalobu (bod 50 odôvodnenia napadnutého uznesenia).

21. Tento kľúčový záver považuje ústavný súd za prijateľný a riadne odôvodnený. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že v okolnostiach posudzovanej veci premlčacia doba začala plynúť 30 dní od valného zhromaždenia konaného 24. apríla 1998, pričom uviedol, že premlčacia doba na výplatu dividend (žalovaný nárok) sa posudzuje podľa § 397 Obchodného zákonníka, teda premlčacia doba je štvorročná. Vyslovil názor, že sťažovateľ si mohol svoje právo na výplatu dividend uplatniť žalobou na plnenie a podmienkou úspechu v takomto konaní nie je ani skutočnosť, aby musel byť sťažovateľ najskôr úspešný v žalobe o určenie neplatnosti zmlúv, ktorých sa žalobou z 9. marca 1998 domáhal a v konaní aj uspel. Následne konštatoval, že predmetná žaloba bola podaná na Okresnom súde Humenné 21. apríla 2008, preto je nesporné, že nároky sťažovateľa boli už v tom čase premlčané a súd musel prihliadnuť na vznesenú námietku premlčania. Pokiaľ sa sťažovateľ domáhal iného posúdenia s poukazom na § 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, súd prvej inštancie uviedol, že sťažovateľom

uvádzané porušenie jeho práv nie je sankcionované predĺžením premlčacej doby na dobu 10 rokov, ako sa on mylne domnieva (pozri bod 5 odôvodnenia napadnutého rozsudku). Krajský súd v odôvodnení svojho napadnutého rozsudku len konštatoval správnosť dôvodov uvedených v rozsudku súdu prvej inštancie a na zdôraznenie uviedol, že základným dôvodom, pre ktorý došlo k zamietnutiu žaloby, bola tá skutočnosť, že nárok žalobcu je premlčaný, bez toho, aby sa vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa uvedenou v odvolaní (pozri bod 14 a 15 odôvodnenia napadnutého rozsudku).

22. Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu dáva dostatočne konzistentné a ústavne konformné odpovede na sťažovateľom uplatnenú argumentáciu týkajúcu sa údajnej nemožnosti podať žalobu na plnenie. Aj v zmysle rozhodovacej praxe vyšších súdnych autorít žaloba na plnenie má prednosť pred žalobou určovacou. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že v rámci konania o žalobe na plnenie by konajúci súd ako prejudiciálnu otázku musel riešiť, či je žalobca aktívne vecne legitimovaný na podanie predmetnej žaloby, a to najmä vzhľadom na jeho tvrdenie o neplatnosti prevodu vlastníckeho práva k akciám. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia dospel k záveru o objektívnom začiatku plynutia premlčacej doby, čím de facto reagoval na argumentáciu sťažovateľa, keď odmietol sťažovateľovu konštrukciu o údajnej nemožnosti podať žalobu na plnenie. Je potrebné mať na zreteli skutočnosť, že žaloba o určení vlastníckeho práva k akciám má len deklaratórne účinky. Vychádzajúc z uvedeného, záver najvyššieho súdu, že odôvodnenie napadnutého rozsudku v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie je dostatočné, možno považovať v okolnostiach veci za ústavne konformný, a preto záver o odmietnutí dovolania v tejto časti za prijateľný.

23. Pokiaľ ide o dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP a ich vymedzenie, ústavný súd poukazuje na závery uvedené v náleze sp. zn. I. ÚS 51/2020, ale aj na rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 8 Cdo 54/2018, z ktorých vyplýva, že dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí, nie už tým, pod ktorú procesnú situáciu uvedenú v § 421 CSP ju podradí.

24. V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že najvyšší súd, vychádzajúc z obsahu dovolania, identifikoval dve zásadné právne otázky, ktoré boli podstatné pre rozhodnutie v sťažovateľovej veci. V súvislosti s otázkou začatia plynutia premlčacej doby a odklonu od právneho názoru uvedeného v rozhodnutí označenom sťažovateľom uviedol, že ide o odvolacie rozhodnutie najvyššieho súdu, a nie dovolacie, a to aj napriek skutočnosti, že sťažovateľom označené rozhodnutie č. k. 2 Obo 50/2009 z 9. decembra 2009 bolo publikované v zbierke 7/2010 pod č. 7. K tomu poukázal na judikát R 71/2018 vymedzujúci, čo možno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, pričom označené rozhodnutie nespadá ani do jednej z tam vymenovaných kategórií. Najvyšší súd dodal, že argumentácia inými rozhodnutiami môže byť relevantná ako podporná argumentácia, ale nemôže byť spôsobilá vyvolať dovolací prieskum právnych záverov.

25. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia konštatuje, že záver najvyššieho súdu týkajúci sa irelevantnosti namietaného odklonu možno podľa názoru ústavného súdu považovať v okolnostiach posudzovanej veci za ústavne udržateľný, pretože v princípe platí, že neskoršie rozhodnutie najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, ktorým dôjde k prekonaniu skoršieho právneho názoru najvyššieho súdu (ako súdu odvolacieho, pozn.) v rovnakej právnej otázke, možno považovať za prekonanie doterajšej rozhodovacej praxe. Pokiaľ najvyšší súd pri riešení nastolenej otázky odkázal na neskoršie hoci aj nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu (sp. zn. 3 Obdo 52/2010) ako súdu dovolacieho, ktoré sa zaoberalo spornou otázkou, kedy začína plynúť premlčacia doba na výplatu dividend, k označenému rozhodnutiu je potrebné dodať, že toto rozhodnutie skutočne bolo predmetom ústavnoprávneho prieskumu v konaní pred ústavným súdom tak, ako to najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol. Ústavná sťažnosť proti označenému rozhodnutiu bola odmietnutá uznesením č. k. IV. ÚS 402/2013 z 26. júna 2013.

26. Ústavný súd preto dospel k záveru o ústavnej udržateľnosti tej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorou sťažovateľ namietal odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri posúdení nastolenej právnej otázky o začatí plynutia premlčacej doby na výplatu dividend.

27. Pokiaľ ide o dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP v otázke, či vznesenie námietky premlčania možno posúdiť ako výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, najvyšší súd konštatoval, že sťažovateľ v dovolaní poukázal iba na jedno rozhodnutie najvyššieho súdu, pričom v ňom nedošlo k meritórnemu prieskumu uvedenej otázky z dôvodu neprípustnosti dovolania v tej časti a navyše išlo o rozhodnutie občianskoprávneho senátu. Zároveň tiež konštatoval, že sťažovateľ nevymedzil, v čom je napadnuté rozhodnutie nesprávne a ako by malo byť správne posúdené. Z uvedeného dôvodu nepristúpil k meritórnemu zaujatiu stanoviska k nastolenej otázke.

28. Ústavný súd v súvislosti s právomocou najvyššieho súdu a zákonným vymedzením povinnosti sťažovateľa vymedziť právnu otázku majúcu význam pre rozhodnutie poukazuje na závery uvedené vo veci sp. zn. I. ÚS 51/2020, ktoré sú aktuálne aj v tejto veci. Vzhľadom na váгну a nekonkrétne námietku sťažovateľa o rozpore vznesenia námietky premlčania s dobrými mravmi ústavný súd konštatuje, že vymedzenie právnej otázky a odôvodnenie, v čom spočíva rozpor s dobrými mravmi, nie je možné považovať za dostatočné. Podľa názoru ústavného súdu nemožno suplovať nedostatočné vymedzenie spornej otázky argumentáciou, že ide o otázku, na ktorú sa prihliada ex offo.

29. Ústavný súd tak konštatuje, že najvyšší súd sa položenou otázkou sťažovateľa odmietol zaoberať z dôvodov, ktoré sú ústavne akceptovateľné.

30. Vychádzajúc z uvedených zistení a úvah, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd sa zaoberal všetkými namietanými dôvodmi prípustnosti dovolania a svoje závery riadne odôvodnil. Ústavný súd preto konštatuje, že nezistil dôvody, ktoré by relevantným spôsobom spochybnili závery najvyššieho súdu v napadnutom uznesení, a teda v okolnostiach posudzovanej veci došlo k poskytnutiu súdnej ochrany ústavne súladným spôsobom.

K napadnutému rozsudku krajského súdu

31. Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil pnutie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu s označenými právami sťažovateľa, pretože poskytol dostatočné a zrozumiteľné odpovede na sťažovateľom nastolené dovolacie námietky, aktivácia princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať aj napadnutý rozsudok krajského súdu z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti.

32. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2021

Peter Molnár
predseda senátu